

TS/PRS/10-34

FRANSA SİYASET GÜNDEMİNDE TÜRKİYE

TEMMUZ – AĞUSTOS 2010

TÜSİAD BUSINESSEUROPE ÜYESİDİR - AVRUPA ÖZEL SEKTÖR ONFEDERASYONU

MERKEZ: 46, Meşrutiyet Caddesi Tepebaşı 34420 İstanbul Türkiye Tel: 90 212 249 11 02 Faks : 90 212 249 09 13
ANKARA: 39/4 İran Caddesi Gaziosmanpaşa 06700 Ankara Türkiye Tel: 90 312 468 10 11 Faks: 90 312 428 86 76
AVRUPA BİRLİĞİ : 13 Avenue des Gaulois 1040 Brüksel Belçika Tel : 32 2 736 40 47 Faks : 32 2 736 39 93
ALMANYA : 28 Märkisches Ufer 10179 Berlin Almanya Tel : 49 30 28 87 86 300 Faks : 49 30 28 87 86 399
FRANSA : 33 Rue de Galilée 75116 Paris Fransa Tel : 33 1 44 43 55 35 Faks : 33 1 44 43 55 46
A B D : 1250, 24th Street N.W. Suite#300 Washington DC 20037 USA Tel : 1 202 776 7770 Faks : 1 202 776 7771
ÇİN: Lufthansa Center, EUCCC/S-123, 50 Liangmaqiao Rd, Chaoyang-Beijing 100016 T: 861064622066 F: 861064622067

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ
Paris Bürosu

Geçtiğimiz iki aylık dönemde Fransa'da siyasi çevrelerde Türkiye ile ilgili dile getirilen başlıca görüşler ve medyada Türk ve Fransız liderlerin, diplomatik çevrelerin beyanları aşağıda özetlenmiştir

- Fransız Meclisi'nde « Türkiye'nin Uluslararası Sahne'de Rolü » başlıklı bir rapor kabul edildi (7 Temmuz 2010). Çeşitli siyasi gruplardan oluşan bir grup milletvekilinden oluşan inceleme heyetinin raporunda dile getirilen başlıca görüşler : 2
- Fransa Senatosu'nda bir grup Sosyalist Senatör Ermeni soykırımının inkarı ve sorgulanması halinde cezai yaptırım getirilmesi konusunda yasa önergesi sundu (5 Temmuz). Önergede yer alan başlıca görüşler: 10
- Fransa Senatosu Dışişleri Komisyonu 8 Haziran'da "Avrupa'nın sınırları" başlıklı bir rapor yayınladı. Kamuoyunda AB'nin genişleme sürecine karşı oluşan tepkinin nedenlerini irdeleyerek bütünleşme süreci içinde genişlemenin yerini çeşitli yönleriyle inceleyen raporda yapılan başlıca tespitler ve çıkarılan sonuçlar : 12
- Avrupa İşlerinden Sorumlu Bakan Pierre Lellouche'un 26 Temmuz tarihli Genel İşler Konseyi'nde Türkiye-AB ilişkileri konusunda değerlendirmesinde değindiği başlıca konular: 13
- Avrupa İşlerinden Sorumlu Bakan Pierre Lellouche'un AB Konseyi toplantısı öncesinde Fransız hükümeti tarafından yapılan bildiri hakkında açıklamaları çerçevesinde Meclis'te yapılan tartışmalarda değinilen başlıca konular (16 Haziran): 14
- Ekonomik ve mali kriz karşısında AB'nin durumunu değerlendiren Avrupa İşlerinden Sorumlu Bakan Pierre Lellouche'un Türkiye'nin üyelik süreci hakkında dile getirdiği başlıca görüşler (15 Haziran): 14
- Dışişleri Bakanı Bernard Kouchner Fransız Meclisi'nde Uluslararası konular hakkında konuşması sırasında milletvekillerinin soruları üzerine Türk dış diplomasisine de değindi (29 Haziran): 15
- İsrail Dışişleri Bakanı Danny Ayalon Fransız Millet Meclisi'nde yaptığı konuşmada Türkiye ve İsrail ilişkileri konusunda milletvekillerinin sorularını yanıtladı (17 Haziran): 16
- UMP Milletvekili Bernard Carayon'un genişleme süreci ve Türkiye hakkında sorusuna (8 Haziran) Dışişleri ve Avrupa İşleri Bakanlığı'nın yanıtı (17 Ağustos) 17
- Demokrat Sol ve Cumhuriyetçiler Gurubu Maxime Gremetz (GDR) AB'nin Türkiye'ye sağladığı fonlarla ilgili hükümete yönelttiği soruda Türkiye'yi üye yapmak amacıyla, AB'nin Avrupalı vergi mükelleflerinin parasını "savurduğunu" ileri sürdü. Kanıt olarak Avrupa Sayıştay'ının 22 Ekim 2009 raporunu gösteren Gremetz'in savunduğu görüşler (2 Mart): 17
- Avrupa İşlerinden Sorumlu Bakan Pierre Lellouche'un yanıtı (6 Temmuz) : 17
- Fransa Dışişleri Bakanlığı tarafından Türkiye ile ilgili basına yapılan önemli açıklamalar: 19
- 28 Temmuz – Türkiye AB ilişkileri: 19
- 5 Temmuz – Türkiye-İsrail ilişkileri 19
- 14 Haziran – Gazze Barış Filosu 19
- 11 Haziran - Kürt Özerk Bölgesi lideri Mesut Barzani'nin 14-17 Haziran tarihlerinde Fransa'ya yaptığı ziyaret sırasında bir gazetecinin Kuzey Irak'ta PKK üslerinin bombalanması hakkında sorusuna verdiği yanıt: 19
- Fransa'nın Ankara Büyükelçisi Bernard Emié'nin, Fransa Milli Bayramı vesilesiyle 13 Temmuz'da İstanbul'da ve 14 Temmuz'da Ankara'daki konutunda verdiği ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in katılımıyla gerçekleşen davette iki ülke arasında işbirliği alanları hakkında yer verdiği görüşler: 20
- Henrie de Castries (CEO AXA), Jean Pierre Jouyet (eski Avrupa Bakanı) ve Olivier Ferrand (Terra Nova adlı Düşünce Kuruluşu'nun Başkanı) 11-12 Haziran tarihlerinde İstanbul'da yapılan Boğaziçi Enstitüsü semineri sonrasında Le Figaro gazetesinde Türkiye ile müzakerelerin sürmesini destekleyen bir görüş yayınladılar (5 Temmuz 2010) : 20
- 11-12 Haziran tarihlerinde İstanbul'da yapılan Boğaziçi Enstitüsü Semineri çerçevesinde Avrupa İşlerinden Sorumlu Bakan Pierre Lellouche'un Euractiv ile yaptığı röportajdan başlıca notlar (21 Haziran): 21
- 11-12 Haziran tarihlerinde İstanbul'da yapılan Boğaziçi Enstitüsü Semineri çerçevesinde Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Euractiv ile yaptığı röportajdan başlıca notlar (18 Haziran): 23
- Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Le Monde gazetesi ile yaptığı röportajdan başlıca notlar (12 Haziran): 24

- **Fransız Meclisi'nde « Türkiye'nin Uluslararası Sahne'de Rolü » başlıklı bir rapor kabul edildi (7 Temmuz 2010). Çeşitli siyasi gruplardan oluşan bir grup milletvekilinden oluşan inceleme heyetinin raporunda dile getirilen başlıca görüşler :**

Türkiye'nin uluslararası sahnede rolü uzun zaman üç temel üzerinde olmuştur: NATO üyeliği, ABD ile ittifak, ve AB üyeliği. Bunların yanında Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasından miras kalan bazı komşularla ihtilaflar da bulunmaktadır.

Soğuk savaşın sona ermesi, 11 Eylül olayları, AKP'nin iktidara gelmesi, AB ile müzakerelerin başlaması Türk dış siyasetinin yeniden gözden geçirilmesine katkı yapan gelişmeler olmuştur. Ekonomik gücü, enerji alanında konumu geleneksel muhataplarından farklı bir değerlendirme beklemesi ve etki alanını genişletmesi için fırsat yaratmıştır. AB üyelik sürecinin yavaşlaması da stratejik önceliklerini sorgulamasını gerektirmiştir.

Komşularla iyi ilişkiler politikası da her zaman başarılı olamasa da tarihsel ihtilaflarını sona erdirmeye çalışmasını ve Orta Doğu'ya yakınlaşmasını sağlamıştır. Türkiye'nin bölgesinde ilişkileri iyiye giderken, İsrail gibi geleneksel müttefikleriyle ilişkileri kötüye gitmektedir.

Bu bağlamda heyet raporunu hazırlarken Türk diplomasisine rehberlik eden şu üç eğilimi sorgulamış birbiriyle ilişkilerini saptamaya çalışmıştır: Yeni bir güç, hem de bölgesel güç olarak kendisini gösterme iradesi ve aynı zamanda Batı'yla bağılılığında değişimler.

I - Yeni Bir Güç, Türkiye

Son on yılda Türkiye yeni bir güç olarak kendini kabul ettirmek için diplomasisini güçlendirmiştir. Bu konuda en önemli iki kartı ekonomi ve enerjidir. Ayrıca, dünyanın hemen her bölgesinde var olmak için yoğun bir diplomatik çaba göstermiştir.

A - Ekonomi ve enerji: Türk diplomasisinin en önemli kartları

Ekonomik gücü ve enerji alanında merkez ("hub") olma stratejisi Türkiye'yi uluslararası alanda vazgeçilmez bir aktör haline getirmektedir. Buna paralel olarak, ülkenin enerjide dışa bağımlılığı ve yeni Pazar arayışlarında zorluklar Türk dış siyasetinin üzerinde ağırlığını hissettirmektedir.

B - Her yöne diplomasi mi, "stratejik derinlik mi" ?

Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu tarafından geliştirilen dış siyaset gerekli stratejik derinliğini, tanımadığı kıtlarda olduğu kadar, tarihsel ilişkileri olan bölgelerde de olmak üzere, tüm dünyada diplomatik gücünü seferber ederek bulmaya çalışıyor. Şu anda Türkiye'nin bulunmadığı çok az ülke var. Ancak bu her yöne diplomasinin anlamı ve olanakları soru işaretleri doğuruyor. Bugün alınan sonuçlar beklentileri karşılamıyor.

II - Türkiye Batı'ya sırtını mı dönüyor?

Türk dış siyasetindeki kopuşun kökeninde Türk toplumunun gelişimi, İsrail ve ABD ile stratejik ilişkilerde istikrarsızlıklar, AB ile üyelik müzakerelerinde aksamalar yatıyor olabilir. Bu da Batı'ya karşı bir yeniden yönelim sonucu doğurabilir.

A - İslamlaşma ve Modernlik arasında Türk toplumu

Türkiye'ye yapılan heyet ziyaretinde tüm üyeler ülkenin modernliği ve dinamizminden etkilenmiştir. Ekonomik modernlik alanında bir şüphe olmamakla birlikte siyasi ve sosyal olgunluk halen uzak bir hedef olarak görülmektedir.

B - Stratejik İttifaklar

Pek çok uzman, uzun süredir, Türk dış siyasetinin iki temelini oluşturan ABD ve İsrail ile Türkiye ilişkilerinin geleceğini sorgulamaya başladı. Bu ilişkilerde şimdiye kadar da pürüzler görülmekteydi. Ancak iki ülke bugün Türkiye'nin kendilerine karşı koymuş olduğunu düşündükleri mesafeden ve bunun Türk diplomasisinin yeni eğilimleri açısından gelebileceği anlamdan endişe duyuyorlar.

C - AB konusunda kızgınlık ve anlama güçlüğü

Müzakere sürecinin açılması sırasındaki heyecanın ardından hem AB hem Türkiye düş kırıklığı yaşıyor görünüyor. Reformlarda Türkiye tarafından gerekli ilerleme ve halk desteği sağlanamaması süreci aksatıyor. AB kamuoyları ve bazı hükümetler Türkiye'nin üyeliğinin gerekliliğinden şüphe ediyorlar. İki taraf da bugünkü çıkmazın sorumluluğunu birbirine yüklüyor.

Avrupa ancak kendine güvenini yeniden kazandığı ve ekonomik durum düzeldiği zaman Türkiye'yi içine alabilecek hale gelebilir. Zamanı geldiğinde Avrupa, geniş şekilde altı çizilen olumsuzluklarının yanında, Türkiye'nin üyeliğinin katkılarını da düşünmelidir. Türkiye'nin üyeliği, AB'nin askeri ve diplomatik alanda hareket kapasitesini artırarak "Güç Avrupa" modeline anlam kazandırabilir. Bu üyelik, Doğu ile Batı arasında köprü'nün, sonunda, kurulmasına olanak verebilir. Türkiye'nin büyüme potansiyeli nedeniyle, ekonomik açıdan da önemli getiriler sağlayabilir.

Eğer Türkiye'nin üyeliği milletin yarınki temsilcilerinin alacağı bir karara bağlı olan geleceğe yönelik bir iddiaysa, araştırma heyeti bu geleceği şimdiden bağlamamanın önemli olduğunu düşünüyor.

Böylece, Türkiye'de ilerici ve demokrasi yanlısı güçlerin cesareti kırılmayacak. Türkiye'ye kendini dışlar görünen Batı'ya sırtını dönmek üzere bahane verilmemiş olacak. Bu nedenlerle, araştırma heyeti, üyelik sürecinin, iç politika mantıksız şekilde müdahale etmeden, en iyi koşullarda sürmesini destekliyor. Her iki tarafın da bu yönde gereken çabayı sarf etmesini istiyor, çünkü bu sürecin olumlu yönü inkar edilemez.

III - Türkiye için nasıl bir bölgesel rol?

Avrupa konusunda düş kırıklığı yaşayan ve diğer kıtalarda kendini göstermekte zorlanan Türkiye, uzun süredir göz ardı ettiği bölgesel çevresine dönüyor. Eğer Türk dış siyasetinde bir dönüm noktasından bahsedilecekse, pek çok yorumcu bunu AKP'nin başa gelişi ile ilişkilendirmeyi reddediyor. Bu kişiler için, Türk diplomasisinin yön değişimi 1990'ların sonunda Başbakan Bülent Ecevit ve Dışişleri Bakanı İsmail

Cem döneminde başlıyor. O dönemde Suriye PKK lideri Abdullah Öcalan'ı sınır dışı ediyor, iki ülkede yaşanan deprem felaketlerinin ardından Yunanistan ile yakınlaşma başlıyor, AB ise Türkiye'nin adaylık statüsünü tanıyor. Bunun yanında tüm yorumcular Türk dış politikasının önceliğinin her zaman güvenlik olduğu üzerinde hem fikir.

A - “Komşularla sıfır sorun” : slogan mı bölgede örnek olma kaygısı mı?

Türkiye çevresindeki sorunlara kayıtsız kalamaz. (Stratejik konumundan yararlanmak ve enerji problemini çözmek) Türkiye'nin eğilimlerinde önemli bir yer tutuyor. Ayrıca, Türkiye'nin bölgesel güç olma isteği, henüz başaramasa da, örnek olmasını da gerektiriyor. Komşularla barışçı ilişkiler, aynı zamanda, AB'nin Türkiye'nin üyeliği için koyduğu bir koşul.

B - Türkiye'nin Ortadoğu projesinin belirsizliği

Raporda incelendiği gibi, Türk diplomasisinin etkinliği şimdiye kadar her zaman bir kazanç getirmedir. Türkiye'nin hedefleri dünyanın pek çok bölgesinde geleneksel ya da yeni gelişen güçlerin iddiaları ile karşılaştı. Ortadoğu bugün Türk dış politikasının ifade bulduğu tek gerçek alan olarak görünüyor. Suriye ve Irak ile yakınlaşma, İran ile dostça ilişkiler, tüm muhataplarıyla diyalog içinde olduğundan gurur duyan bir bölgesel gücün oluşumunun ilk temel taşları. Sürdürülebildiği ölçüde, bu tavır Batı Devletleri'nde, Ortadoğu oyuncularında da soru işaretleri ve hatta kaygı uyandırıyor. Türkiye'nin bölge politikasını nitelendirmek için heyetimizin duyduğu terimler arasında fırsatçılık, bağlantısızlık, model, önderlik, neo-Osmanlılık, radikalleşme bulunuyor.

SONUÇ

Uzun zamandır Doğu ile Batı arasında geçiş rolü üstlenmek ister görünen Türkiye, bugün bölgesel bir güç olarak bu rolü aşmak ister görünüyor. Ekonomik boyutta küreselleşmenin fırsatlarından yararlanan Türkiye diplomatik alanda da aynısı yapmak istiyor. Jeopolitik alanda kartların yeniden dağılımı Türkiye'ye yükselen güç statüsünü teyit etmek için gerçek bir fırsat veriyor. Bu tavır, geleneksel güçleri Türkiye'deki gelişmelere yeni bir gözle, önyargısız ancak açık bir biçimde bakmaya zorluyor.

Bu bakış açısıyla heyetimizin tespitleri şunlardır:

- Ekonomi; Türk diplomasisinin en baskın yönü: Türkiye'nin G20'de olmasının gösterdiği ekonomik başarısı ülkeyi yeni pazarlar kazanmaya yönelik girişimci bir stratejiye yönlendiriyor. Buna paralel olarak Türkiye, bu alanda kendi dışa bağımlı durumuna rağmen, enerjiye erişim açısından kendisini vazgeçilmez bir aktör haline getiren coğrafi konumunu da öne sürebiliyor;
- Türkiye'nin her yöne doğru politikası şimdiye kadar göz ardı ettiği kıtalarda yerleşmesine yol açıyor: Türkiye'yi diğer yeni güçlere yakınlıktırmayı hedefleyen bu politika şimdilik somut sonuçlar getirmekte güçlük çekiyor. Aynı zamanda Türkiye'nin amaçlarını gerçekleştirebilecek olanakları olup olmadığı sorusunu gündeme getiriyor;
- Türkiye'nin AB'ye katılma kararlılığı tam görünse de, insan hakları ve demokrasi alanında yapılması gereken çok şey olduğu düşünülürse, her zamankinden çok somut adımlar atması gerekiyor. Bu nedenle, Türkiye'de yavaşlayan reformların devam etmesi için müzakere süreci ilerlemeli.

Heyetin Türk dış politikasında tespit ettiği diğer çelişkiler:

- Bölgede gerginliğin azaltılması isteğine karşın İsrail ile ilişkilerin kötüye gitmesi;
- Ekonomik motivasyonu açık olan komşularla yakınlaşma sürecinin somut sonuç verememesi: Kıbrıs, Ermenistan sorunlarında çıkmaz;
- Bölgesel güç olma arzusu Türkiye’yi demokrasiyi reddeden ülkelere taviz vermeye yönlendirmemeli;
- Bu arzu bazı Arap ülkelerinin direnciyle karşılaşırken, bazıları Türkiye’yi kendi gelişimleri için model olarak görüyor.

Havada kalan pek çok soru bulunuyor. Bir sonraki genel seçimlere kadar durumun değişmesi zayıf bir olasılıktır. Bazı beyanları diplomatik hasara yol açan Başbakan’ın geleceği Türk diplomasisinin gelecek yıllarda gelişiminin de anahtarı olacak. Heyetimiz, Türkiye’nin uluslararası alanda halen net olmayan amaçlarının açıklığa kavuşması için altını çizdiğimiz çelişkilerin ortadan kalkması gerektiğini düşünmektedir.

Rapor hakkında Meclis’te görüşme

Jean-Marc Roubaud (UMP-Halk Hareketi için Birlik), Heyet Başkanı: Bana göre Türkiye’nin AB’ye katılım sürecinin devam etmesi esastır. Fransa dönem başkanlığı sırasında iki yeni müzakere başlığı açarak buna olanak vermiştir. Ayrıca, Türkiye’nin İran ve bir takım güvenli olmaya Arap ülkelerinin tarafına geçmesine izin verilmemesi gerektiğine inanıyorum. Fransa, ilişkileri yumuşatma politikası benimsemeli ve Türkiye ile özellikle ekonomik ilişkilerini geliştirmek için çalışmalıdır, bu durumdan her iki taraf da çok kazançlı çıkar. Türkiye’nin AB üyeliğine karşı duruşu Fransa’ya şimdiye kadar, bazen Rus şirketlerinin yararına, önemli pazar kayıplarına mal oldu. Her durumda, Türkiye’nin üyeliğine dair bir karar on beş – yirmi yıldan önce alınmayacak. Türkiye’nin durumuna o zaman bakmak gerekir.

Şu anda bu konu her iki tarafın da iç sorunlarını somutlaştırıyor. Fransa’da Ermenilerin sorunlarına karşı olan meşru hassasiyet, çoğunlukla hepsi Arap olarak algılanan, Müslümanları hedef alan olumsuz imaj, kamuoyu görüşünü etkiliyor. Türkiye’de ise bazı müzakere başlıklarının değerlendirilmesinde karşılaşılan zorluklar iç siyasetten kaynaklanıyor. (...)

Mme Martine Aurillac (UMP) : Konunun karmaşıklığını iyi bir biçimde ortaya koyan rapor için başkanı ve raportörü tebrik etmek istiyorum.

Rapor, Türkiye’nin Ortadoğu’ya yönelik pozisyonunun tüm belirsizlikleri ve çelişkilerini ortaya koyuyor. Karşılaştığımız Filistinliler Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne girmesini dilediklerini ifade ettiler. Böylece Türkiye Ortadoğu’daki çatışmalardan uzaklaşacak.

Heyet Başkanı’nın belirttiği sonuçlara katılıyorum: Esasen, katılım sürecine devam etmek gerekmektedir. Türkiye’nin yükselen gücünün sınırları üzerine kendi kendime soruyorum: Mısır’ın, gelişmekte olan ülkelerin rekabeti, ABD Kongresi’nin Ermeni soykırımını resmen tanınması halinde daha da zorlaşacak Ermeni probleminin ağırlığı, Türkiye’nin hareket kabiliyetini kısıtlama tehlikesi yaratmıyor mu?

M. Dominique Souchet (Bağımsız Milletvekili) : Türk diplomasisi Güney Kafkasya’da yeni gelişmelerle karşı karşıya. Ermenistan ile vardığı uzlaşma, imzanın atıldığı ertesi gününden itibaren zora girdi. Ankara

artık Azerbaycan'ın, yakın zamanda Yukarı Karabağ bölgesinde her iki taraftan da çok sayıda ölümle sonuçlanan olaylarla kendini gösteren, saldırgan politikasını kabullendi. Azeri askeri araçları geçtiğimiz yıllarda artan petrol gelirleri sayesinde on kat artarken Türkiye ateşle oynuyor. Yukarı Karabağ her an patlamaya hazır bir durumda. Türk diplomasisindeki bu değişikliği açıklayabilir misiniz?

M. Jean-Michel Ferrand (UMP) : Sürekli olarak Türkiye'de demokrasinin işleyişini eleştiriyoruz ama altını çizmek istiyorum, iktidardaki parti seçimleri sürekli kaybediyor ve kadının yeri kimi alanlarda Fransa'dakine göre daha ileride: Türk kadını oy kullanma hakkını Fransız kadınından çok daha önce elde etmiştir. Sayın Çiller de üç yıl boyunca başbakanlık görevini sürdürmüştür.

Türkiye'nin İsrail konusundaki tutumuna gelince, Türkiye'nin uzun zaman bölgede İsrail'in tek müttefiki olduğunu ve bu iki ülkenin pek çok ortak askeri manevra yaptıklarını unutmamak gerekir. Kıbrıs konusunda ise, adanın ikiye bölünmesinden, herhangi bir Türk yayılmacı politikası değil, adayı tamamen ele geçirmek isteyen Yunan Albayları sorumludur.

Türkiye'nin Avrupa'da yerinin olmadığını savunarak müzakere sürecine devamını desteklemek tehlikeli değil mi ?

M. Philippe Cochet (UMP) : Türkiye'nin gücünün askeri boyutuna değinmek isterim. Türk ordusu Fransa ve Britanya ordularının ardından üçüncü sıradadır. Türkiye ile AB arasındaki yakınlaşma sürecinin Türk askeri kuvvetleri üzerinde bir etkisi olacak mı ve eğer olursa ne yönde olacak ?

İran ile nükleer alanda imzalanan anlaşma, Türkiye ve Brezilya'nın ortak diplomatik çalışmaları sonucunda olmuştur. Bu işbirliğinden yeni gelişmeler beklenebilir mi ? Heyetin çalışmaları sizi Türkiye'nin AB üyeliği taraftarı mı karşıtı mı olmaya itti ?

M. Jean-Louis Bianco (SRC-Sosyalistler, radikaller, yurttaşlar ve farklı sol oluşumlar grubu) : Başkan'ın sunduğu sonuçlara ben de katılıyorum. Türkiye'nin AB'ye katılımı konusu çok karmaşık ve ekonomik kriz karşıt olanların duruşunu daha da kuvvetlendirecektir. Yine de, bana öyle geliyor ki, bu sorunun ucu açık kalması gereğini yeniden dile getirmek gerekir. Zamanı geldiğinde cevabın ne olacağını göreceğiz. Şimdiye dek, AB dönem başkanlığı sırasında açılan iki müzakere başlığına rağmen, Fransa Türkiye'nin üyeliğine karşı bir izlenim veriyor.

Kıbrıs konusunu bir kenara bırakırsak Türkiye ile Yunanistan arasındaki ilişkilerin iyileştiğini düşünüyorum. Siz de bunu fark ettiniz mi? Türk yetkililer ve Kürt topluluğu arasında bazı ilerlemeler kaydedildi, ancak engeller devam ediyor. Bu konuya tekrar dönebilir misiniz? Türk diplomasisi ABD ve Rusya dışındaki ülkelerden etkileniyor mu ?

M. Michel Terrot (UMP) : Başkan ve raportöre Türkiye Azerbaycan ilişkilerini sormak istiyorum.

M. Lionnel Luca (UMP) : Raporun sunuşundan Türk diplomasisinde çok sayıda belirsizlik olduğunu anlıyorum. Hangi konuda olurda olsun Türkiye'nin duruşu hakkında belli bir fikir edinmek zor. Belki de bu bir siyasi beceri ... Yine de tarihin ve coğrafyanın ağırlığını küçümsememeliyiz. Türkiye'nin yeni kalıplar içinde yeniden « Osmanlı » gücüne kavuşma isteğinde olduğunu hissediyorum. Bu küçümsenecek bir istek değil, Türk ulusal gururunun bir yansıması.

Türkiye'nin Bosna Hersek, Kosova ve Almanya ile ilişkilerine de açıklık getirebilir misiniz ? Öte yandan, Heyetin Kürt problemiyle de ilgilenmesi gerektiğini düşünüyorum. Birçok devlet arasında paylaşılmış bu halkın durumunun medyada bu kadar az ilgi görmesi yazık.

M. Jean-Michel Boucheron (SRC) : Türkiye, Avrupa için nefes alabileceği tek stratejik alandır. Türkiye AB ilişkilerinde ileriye yönelik öngörülü bir tavır alınmasını gerektiren her şey olumludur. Şimdilik zihniyetlerin gelişimi çok yavaş ve Fransız iktidarının duruşu doğru değil. İsterim ki, ülkemizin siyasetçileri kamuoyu yoklamalarının etkisinde değil, uzun vadeli düşünerek bu ülkeyi yönetsinler.

Aslında tarihin, özellikle de Türkiye'nin coğrafi konumunun ve gelişmekte olan çok kutuplu sistemin bir sonucu olan yeni Türk dış politikasını Avrupa anlamakta güçlük çekiyor.

Benim iki sorum olacak. Kürt lider Öcalan hangi ülkeye sürülmüştü? Kıbrıs dosyası üzerine gelişmeler var mı sizce?

M. Christian Bataille (SRC) : Türkiye Fransa ilişkilerinin gelişimi konusunda sizinle hemfikir değilim. Türkiye'nin AB'ye katılım konusundaki hayal kırıklığı iki ülkeye karşı kuvvetli bir öfke duymasına sebep oluyor: Almanya'da yaşayan Türk kökenli topluluk nedeniyle, Almanya ve ilişkilerinin gönül yarasına dönüştüğü Fransa.

Türkiye AB'ye katılımı konusunu Fransa'nın gereksiz yere büyüttüğünü düşünüyor. Türkler, bu konuyla ilgili birçok sorunun gündeme geldiği 2007 seçim kampanyasını unutmuyor. İki ülkeyi birbirine yaklaştıran konuların çok olması Türkiye ile Fransa'nın gönül yarasını derinleştiriyor.

Öncelikle, laiklik. Belki kısmen Tunus dışında, Türkiye kadar laik pek az Müslüman devlet vardır. Günlük hayatta göreceli olarak İslam'a dönüşe rağmen, Kemalist miras halen canlılığını koruyor. İkinci olarak, dil. Ne yazık ki, bir önceki nesle ait olsa da, Fransızca çok kullanılmaya devam ediyor. Son olarak, tarih. Fransa'nın Türkiye ile oldukça eskiye dayanan ilişkileri var.

Kısa bir zaman içinde çözülmeyecek olan Türkiye'nin AB üyeliği sorununu bir kenara bırakarak, Fransa Türkiye ile ilişkilerini her konuda geliştirmelidir. Türkiye, Asya'ya açılan en önemli kapımız ve Fransa bu büyük güçle olan ilişkilerinin gelişimini basit bir evet-hayır sorusuna indirgememeli. Geçmişteki tüm hataların üzerine, Türkiye ile ilişkilerin düzelmesini beklemek mümkün müdür ?

Son olarak, Türkiye enerji konusunda transit ülke konumundadır. Nabucco'dan bahsettiniz, ancak daha pek çok ağ mevcuttur. Bununla birlikte, Nabucco ancak İran kaynaklı gaz ve petrol ile verimli hale gelebilir. Bunun gerçekleşebileceğini düşünüyor musunuz?

M. Jean-Paul Dupré (SRC) : Tarihi, coğrafi konumu ve geleceğe yönelik gelişmeler göz önüne alınırsa, Fransa'nın ve Avrupa'nın Türkiye gibi laik bir Cumhuriyete karşı belirsiz tutumu çok tehlikeli. Bir an önce sorumluluk almak gerek.

Laikliğe saygı konusunda yeni zorluklardan bahsettiniz. Daha açık olabilir misiniz ?

M. Jean-Claude Guibal (UMP) : Türkiye eski ve ihtişamlı bir tarihe dayanan yükselen bir güç ve birçok jeopolitik gelişme stratejisi izleyebilir. Türk yöneticilerin beyanları ve hayallerinde, Osmanlı imparatorluğuna göndermeler dikkatinizi çekti mi? Bu, gelecekteki jeopolitik gelişmeler için bir referans mı ?

Akdeniz İçin Birlik Türkiye Avrupa ilişkilerinde nasıl bir rol üstlenebilir ? Türkiye'nin AB'ye girişi AB'nin örgütlenmesini değiştirebilir mi ?

M. Jean-Luc Reitzer (UMP) : Ben her zaman Türkiye'nin Avrupa'ya bağlanması gereğine inandım, tabii ki bunun ardından şartlar sorusu geliyor. Şahsen ben Türk siyasi kadrolarının kalitesinden çok etkilendim. NATO'nun parlamenter meclisi üyesi olarak, Türkiye'nin güvenlik mekanizmamız için önemli bir unsur olduğunu düşünüyorum.

Türkiye'nin dış göçü hakkında rakamlar verebilir misiniz ? Almanya'da önemli bir Türk topluluğu yaşıyor. Aynı zamanda Alsas'ta, özellikle de benim bölgemde. Hızlı ekonomik büyümenin dış göç üzerinde ne gibi etkileri oldu ?

M. Jacques Myard (UMP) : 2003'te Irak savaşı sırasında Amerikan uçaklarına kendi hava sahasından uçuş izni vermeyerek de hatırlattığı gibi Türkiye Türk'tür. Türkiye doğal olarak, coğrafi konumunun getirdiği stratejik çıkarlarını korumaktadır. Türkiye Avrupa-Akdeniz bölgesine aittir, bu çok açıktır. Türkiye ve İsrail ilişkileri konusunda söylenenler karşısında şaşkıyım. Geçmişte pek çok Yahudi Türkiye'ye iltica etmemiş miydi ? Ülkede aynı zamanda çok sayıda mason locası da vardı.

Türkiye'ye Ortadoğu'ya istikrar getirme yetkisi verilemez mi ?

M. Jean-Paul Lecoq (GDR-Sol Demokrat Cumhuriyetçi Grup) : Türkiye'nin gelecekte büyük bir rol oynamak durumunda olacağı açıktır. Kürt problemi konusunda, Türkiye'nin Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Başkanlığı'na gelmesi durumu değiştiriyor mu ?

M. Jean-Pierre Kucheida (SRC) : Türkiye'nin Fransa ile ortak bir mirası var. Atatürk ülkesinin mutlaka Avrupa ile güçlü bağlar oluşturmamasını istiyordu. Tarihte de Osmanlı İmparatorluğu daima Avrupa'ya doğru bir yol izlemiştir. Ama Türkiye, Türklerdir.

Sorun şu ki, eğer Avrupa Türkiye'ye yaklaşmayı reddederse, Türkiye jeostratejik (enerji kaynaklarının varlığı) ve kültürel (ortak bir din) sebeplerden ötürü Doğu'ya ve Orta Asya'ya dönecek. Bu kaymanın gerçekleşmesini engellemek bizim yararımıza olur. Biz Fransızların çok ağır bir sorumluluğu var.

M. Didier Mathus (SRC) : Türkiye'nin AB üyeliği konusu, Fransa'da bir iç siyaset konusuna dönüştü. Bu konuyu, nasıl yeniden bir dış siyaset konusu yapabiliriz ?

M. Jean-Marc Roubaud (UMP) :

Martin Aurillac'a yanıt : Türkiye'nin ekonomik gücünün gelişimi aşamalarla devam edecek ve diğer ülkelerin rekabeti ile baş etmesi gerekecektir.

Dominique Souchet'ye yanıt : Güney Kafkasya konusunda Türkiye'nin izlediği siyasetin sonuçları zayıf. Jean-Michel Ferrand ve Jean-Louis Bianco'nun düşüncelerine katılıyorum.

Philippe Cochet'ye yanıt : Askeri çaba devam edecektir, bu gereklidir. Türkiye NATO'ya güçlü bağlarla bağlı : bu İsrail ile ilişkiler üzerinde etkili olabilir. Bununla birlikte, şu anda, geleneksel Türkiye-İsrail-ABD ekseninin zedelendiğini kabul etmek gerekir.

Rusya'nın bölgede, özellikle Kafkaslar'da Türkiye'yi bazen geri plana iten şekilde, çok önemli bir etkisi var.

Tarihin önemi konusunda Lionel Luca ile aynı görüşteyim. Osmanlı İmparatorluğu bu büyük toplum için bir gurur kaynağı.

Jean-Michel Boucheron'un kamuoyu yoklamaları üzerine yaptığı tespite gelince. Hepimiz siyaset yapıyoruz. 2007 seçim kampanyasındaki beyanlar iç siyasete yönelikti. Türkiye'de de şekilde iç siyaset Avrupa tarafından talep edilen reform sürecini etkiliyor.

Christian Bataille'ın görüşlerine de katılıyorum. Türkiye bir enerji merkezi ve Nabucco buradaki önemli ağın sadece bir kolu. İran ile ilişkiler sorunu çok daha önemli. Türkiye'nin, İran'ın demokratikleşmesini umarak bölgedeki ittifakları ve dengeleri altüst etmesine izin verilemez.

Jean-Claude Guibal'in sorusuna yanıt : Türkiye, Akdeniz İçin Birlik konusunda, kendisine AB'ye alternatif oyuncak verildiğini düşünerek başta tereddütlüydü. Ancak artık bu birliğin önemini anladı ve tam anlamıyla rolünü oynuyor.

Jean-Luc Reitzer'in de dediği gibi Türkiye NATO'daki varlığıyla ortak güvenliğimiz için önemli bir müttefik olmayı sürdürüyor. Jacques Myard'ın önerdiği gibi Ortadoğu'da istikrarı sağlamak için kendisine yetki vermek çok zor ama Türkiye bu yönde bir rol oynayabilir.

Didier Mathus'un Fransa'nın pozisyonu konusunda söylediği gibi, ileriye yönelik olarak yumuşama yönünde davranmalıyız.

Mme Marie-Louise Fort (UMP), Raportör: Türkiye ve iktidardaki parti konusunda, eski Kemalist elitistlere göre değişimin boyutlarını henüz algılayamadık. Muhafazakar, tabiri caizse sofu, büyük Anadolu burjuvazisini temsil eden ve çok becerikli bir parti. İslam ve (köktencilik) ile ilgili sorunlar bu çerçevede incelenmelidir. Kadınlarla ilgili de açık bir gelişme söz konusu. 2 yıl önce, kadınlara yönelik zinaya ilişkin yasa tasarısı Yargıtay'dan geçmedi. İki sene içinde ardı ardına yaptığımız ziyaretlerde, başlangıçtaki neredeyse karikatüre yakın noktadan bu yana açık bir gelişme gördük.

Hükümetin 2009'dan beri öncelik olarak belirlediği Kürt konusunda da gelişmeler görüyoruz : Kürtçe yayın yapan bir kamu televizyonu var, öte yandan bir üniversitenin doğu dilleri bölümünde de Kürtçe öğretiliyor. « Demokratik açılım » projesi sonuca ulaşmaktan uzak olsa da bu konuda ilerleme kaydedilmesi için samimi bir istek var. Kürtlerin durumunun çok daha az elverişli olduğu Suriye ile karşılaştırma yapılabilir. Sayın Boucheron, Öcalan'ın ölüme mahkum edildiğini ve hapiste olduğunu

belirtmek isterim. Tekrar artan şiddet karşısında Türk yetkililer Kürtlere karşı demokratikleşme sürecini yeniden başlatmak istiyor.

Azınlıklar konusunda, farklı bir durum var. Türkiye’de dini azınlıklar yardım görmüyorlar ve tüzel kişiliklerinin tanınmaması onlar için sorun yaratıyor. İki yıl önce bir gezi sırasında, tarihi eserlerinin bakımını yapamayan ve gelecek nesli yetiştirmelerine engel olunan Hristiyan azınlıklarla karşılaştık. Tüm açılım ve hoşgörü söylemlerine rağmen, azınlık Müslümanlar da daha iyi muamele görmüyor. Çoğunluğun adetlerini benimsemeleri yönünde zorlanıyorlar. Kıbrıs sorununa gelmeden, bu konuda daha çok ilerlemeler kaydedilmesi gerekiyor.

Türkiye’nin AB üyeliği konusunda iki yıl önce sorsanız cevabım hayır olurdu. Bugün, gelecek konusunda bir yargıda bulunmamak gerektiğini düşünüyorum. Dünya finansal ve ahlaki bir kriz yaşıyor. Müzakere sürecine devam edilmelidir. Üyelik sorusu gündeme geldiğinde Türklerin güçlü bir şekilde bize dönük olduğunu göreceğiz. Sayın Aurillac’ın da hatırlattığı gibi karşılaştığımız Filistinliler Türkiye’nin AB üyesi olması halinde Türkiye’nin Ortadoğu işlerine daha az karışacağı ve bu durumda AB’nin daha fazla dahil olacağını düşünüyorlar. Mısır’ın da bölgedeki ağırlığının da altını çizmek gerek.

Son olarak, Ermenistan ve Azerbaycan konusunda bir tıkanma olduğunu düşünüyorum. Yine de Türkiye oldukça pragmatik: zamanı gelince ilerleyebilecekler.

Rapor: <http://www.assemblee-nationale.fr/13/rap-info/i2707.asp>

Raporu hazırlayan Dışişleri Komisyonu üyeleri : Jean-Marc Roubaud (UMP), Başkan, Marie-Louise Fort (UMP), Raportör, Martine Aurillac (UMP), Michel Delebarre (SRC), Tony Dreyfus (SRC), Jean-Michel Ferrand (UMP), Jean-Claude Guibal (UMP), Jean-Pierre Kucheida (SRC), Didier Mathus (SRC), Jean-Claude Mignon (UMP), Rudy Salles, (NC), Gérard Voisin (UMP).

➤ **Fransa Senatosu’nda bir grup Sosyalist Senatör Ermeni soykırımının inkarı ve sorgulanması halinde cezai yaptırım getirilmesi konusunda yasa önergesi sundu (5 Temmuz). Önergede yer alan başlıca görüşler:**

7 Kasım 2000 tarihinde Fransa Senatosu’nda onaylanan Ermeni soykırımı tasarısına göre: ‘Fransa resmi olarak 1915 Ermeni soykırımını tanımaktadır.’ Bu cümle, bazı zorlukların ardından, 29 Ocak 2001’de yasalaşmış ve Ermeni soykırımı tanınmıştır.

Esasen, Ermeni soykırımını tanıyan yasanın tam işlerlik kazanabilmesi için yoğun bir yasal çalışma gerekmektedir. Bu amaçla, insanlığa karşı işlenen bir suç olan 1915 Ermeni soykırımının inkarı Fransız ceza hukukunda yer almalıdır.

8 Ağustos 1945 tarihli Londra Antlaşması ek maddelerinde de belirlenen şekilde insanlığa karşı işlenen suçların sorgulanmasının cezai yaptırıma tabi tutulmasını öngören 1990 Gayssot Yasası ile yapılan da budur. Ancak, tanımlama sebebiyle bu kanun, o dönemde henüz resmi olarak tanınmamış olan Ermeni soykırımını kapsamamaktadır.

Bu soykırım bugün resmi olarak tanındığına göre, 29 Temmuz 1881 tarihli basın özgürlüğü kanunu hükümleri tamamlanmalı ve Ermeni soykırımı suçunun inkarı olması gerektiği gibi cezalandırılmalıdır.

Ermeni soykırımı konusu ayrı bir özellik taşımaktadır. Bugüne dek bilgimiz dahilinde Yahudi Soykırımı konusunda olduğu gibi herhangi bir meşrulaştırma teşebbüsünde bulunulmamıştır, aksine soykırımın varlığı reddedilmiştir. Şu an yürürlükte olan kanunla meşrulaştırma teşebbüsü hukuken cezalandırılabilir. Bunun yanında özellikle, Ermeni soykırımının inkarının cezalandırılması da kanunen mümkün olabilmelidir.

Bu amaçla, 29 Temmuz 1881 tarihli basın özgürlüğü kanununun değiştirilmesi ve Yahudi soykırımı konusunda uygulanan cezanın, resmen tanınan, Ermeni soykırımı inkarına da uygulanmasını öngören bir maddenin eklenmesi gerekmektedir. Söz konusu değişikliği içeren yasa önergesi 12 Ekim 2006'da Meclis'ten geçmiş ancak bugüne dek Senato'nun gündemine gelememiştir.

Bu yasa önergesini hazırlayanlar ve imzalayanlar, Ermeni soykırımını inkar eden her türlü eylem ya da yazıya, Cumhuriyet'in değerlerine karşı geldiği için, gereken cezanın verilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Sonuç olarak önerilen maddelerin gerekçeleri şunlardır:

1. madde:

29 Ocak 2001 Ermeni Soykırımı'nın tanınmasına ilişkin yasayı tamamlayacak olan maddedir. Buna göre, 29 Temmuz 1881 basın özgürlüğü kanununun 23. maddesinde sıralanan herhangi bir araç vasıtasıyla Ermeni soykırımının varlığını sorgulayan kişiler 5 yıl hapis ve 45.000 Avro para cezasına mahkum olacaktır.

2. madde:

Olay tarihinde en az 5 senedir yasal olarak bildiri yapılmış ve tüzüklerine göre Ermeni soykırımı mağdurlarının manevi çıkarları ve onurlarını savunan derneklerin 1. madde uyarınca davacı tarafa tanınan haklardan yararlanmasına olanak vermektedir.

3. madde:

İlk iki maddenin 29 Temmuz 1881 tarihli basın özgürlüğü kanunun 24. tekrar maddesine eklenmesini düzenler.

<http://www.senat.fr/leg/pp109-607.pdf>

Önerge veren Sosyalist Grup senatorleri:

Serge LAGAUCHE, Jean-Noël GUÉRINI, Bernard PIRAS, Didier GUILLAUME, Jean BESSON, Robert NAVARRO, David ASSOULINE, René-Pierre SIGNÉ, Jean-Marc TODESCHINI, Yves CHASTAN, Mme Renée NICOUX, M. Michel TESTON, Mmes Maryvonne BLONDIN, Raymonde LE TEXIER, Claire-Lise CAMPION, MM. Serge ANDREONI, Serge LARCHER, Claude BÉRIT-DÉBAT, Mme

Jacqueline ALQUIER, M. Roland POVINELLI, Mme Samia GHALI, MM. Simon SUTOUR, Daniel RAOUL, Jacky LE MENN, Roland COURTEAU, Mmes Christiane DEMONTÈS, Françoise CARTRON, MM. André VANTOMME, Jacques BERTHOU, Edmond HERVÉ, Bernard ANGELS et Marcel RAINAUD

➤ **Fransa Senatosu Dışışleri Komisyonu 8 Haziran'da "Avrupa'nın sınırları" başlıklı bir rapor yayınladı. Kamuoyunda AB'nin genişleme sürecine karşı oluşan tepkinin nedenlerini irdeleyerek bütünleşme süreci içinde genişlemenin yerini çeşitli yönleriyle inceleyen raporda yapılan başlıca tespitler ve çıkarılan sonuçlar :**

- Genişleme sürecinin kendisinden çok yöntemi kamuoyunun tepkisini çekti;
- Genişleme süreci aynı ritimde olmasa da sürececek. Bu durumda "Avrupa'nın sınırları" konusunu tartışmaktan kaçınmak önemli bir hata olur;
- Türkiye'nin üyelik süreci ve AB bütünleşme sürecine dair kurumsal tasarımlarla olan bağlantısı nedeniyle Avrupa'nın sınırları konusunda bir görüş birliğine varmak güçleşiyor;
- Sınırlar konusunu irdelemekten kaçınmak bugün AB'nin yaşadığı ekonomik ve mali krizin sonuçlarını da göz ardı etmek anlamına gelir. AB'nin bugün zayıflamasında bu krizin etkileri vardır. Kriz genişleme süreciyle ilgili algılamaları da etkilemektedir;
- Avrupa bütünleşme sürecini, önceden tasarlanmış bir şema ile sınırlı kalmadan, açık ve gelişebilen bir bakış açısıyla değerlendirmek, "Avrupa'nın sınırları" sorununu Avrupa projesinin derinleşmesi tartışmalarına da bağlayarak, bu soruna göreceli şekilde bakılmasına olanak verebilir;
- Avrupa ile ilgili projeler arasında "Alan Avrupa" ve "Güç Avrupa" şeklinde bir ayırım yapma geleneği vardır:

"Alan Avrupa"da AB, barış ve istikrar bölgesi olarak örgütlenir, ortak politikalarla yönetilen geniş bir ortak pazarla ekonomisini destekler, temel hakların garantiye alındığı sınırsız bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanı oluşturur. Bu senaryoda AB genişlemelere açıktır. Bir yandan da arzu eden ülkeler Avrupa'nın yapılanması sürecinde bazı alanlarda bütünleşmeyi derinleştirmekte serbesttirler;

"Güç Avrupa" bakış açısında AB değerlerini paylaşmak, çıkarlarını gözetmek ve etrafında istikrarı desteklemek amacıyla dışa açılır. Bu amaçla, az sayıda dev gücün ortaya çıkmakta olduğu bir dünyada ağırlığını olabildiğince hissettirmek için kritik bir boyuta ulaşmak çıkarındadır. Bu durumda da genişleme süreci bir tehdit değil avantaj olarak görülmelidir;

- Avrupa projesinin daha az bariz olan bir diğer boyutu da, başka alanlar için bir referans haline gelecek, kendine özgü bir medeniyet merkezi oluşturmaktır. AB'nin, çok çeşitli Avrupa miraslarının bazı boyutlarına kendini kapatarak, çeşitliliğe dayanan bir kültürel üretkenlik oluşturması ve oluşmakta olan evrensel medeniyete yararlı ve özel bir katkıda bulunması mümkün olmayacaktır;
- "Avrupa'nın sınırları" konusu abartılı bir endişeye yer vermeden ele alınmamalıdır. İzlenen gelişme süreci gerçek anlamda nispeten sınırlı ve kontrol altındadır. Avrupa'yı dağılmakla tehdit etmemektedir;
- Genişlemenin getirebileceği avantajları görmek yerine, bu süreci sürekli AB yapılanmasına tehdit olarak görme eğilimine karşı çıkılmalıdır;

- Genişlemenin sürmesinin kamuoyunda yarattığı rahatsızlığa karşı verilecek en önemli yanıt Avrupa projesinin derinleştirilmesi olacaktır. Çünkü "Avrupa'nın sınırları" sorusu, her şeyden önce, derinleşme sürecine verilecek yanıtı bağli olarak yanıtlanabilir.

Raporun tartışılması sırasında söz alan Senatörler Türkiye'nin üyelik süreci ile ilgili olarak şu görüşleri dile getiriyor:

- Simon Sutour (GS-Sosyalist Gurup) : "Ülkenin gelişimi bu yönde olmadığı için Türkiye için üyelik perspektifini daha uzak görüyorum."

- Robert Badinter (GS) : "Avrupa'nın İran, Irak ya da Suriye ile komşu olacak şekilde Boğazın ötesine geçme vasfı olduğunu düşünmüyorum. Kurucuların projesi bu değildi. Soğuk Savaş nedeniyle Türkiye'nin Avrupalılığı tanındı. Türkiye'nin Birliğe üyeliğın gerektirdiğı disipline boyun eğceğini de düşünmüyorum."

"Türkiye şu anda gerçek vasfı olan köprü olma rolüne kavuşmakta. İstanbul'a kadar Avrupalı, ötesinde değil. Büyük bir İmparatorluğun mirasçısı. Eminim ki, zamanı geldiğinde Türkler, kendilerini Avrupalı olarak tanımlamak yerine, kendileri olmayı tercih edecekler"

- Robert del Picchia (UMP) : "Kendi adıma eminim ki, zamanı geldiğinde, Türkiye üyelik yerine, kendilerine uygun bir statü isteyecek. Her durumda Türkler, içeride bir şok yaratabilecek şekilde, herhangi bir ülkenin üyeliklerini reddetmesi riskini almayacaklar. AB ile müzakereler, öncelikle ülkenin gelişimi için bir itici güç. Türkiye'nin üyeliğın tüm zorunluluklarını kabul etmeye hazır olduğundan şüpheliyim. Türkiye giderek önem kazanan, bölgesel etkisini geliştiren bir ülke. İnanıyorum ki, sonunda, Birliğin içinde olmaktansa yanında olmayı tercih edecek.

- Pierre Fauchon (UC-Merkezi Birlik), Raportör : "Türkiye'nin farklı büyüklükte bir problem yarattığını kabul ediyorum: amacım bir çözüm önermek değildi. Sadece tüm boyutları ele alan bir yaklaşım çağrısı yapmak istedim"

Rapor: <http://www.senat.fr/rap/r09-528/r09-5280.html>

➤ **Avrupa İşlerinden Sorumlu Bakan Pierre Lellouche'un 26 Temmuz tarihli Genel İşler Konseyi'nde Türkiye-AB ilişkileri konusunda değerlendirmesinde değindiğı başlıca konular:**

Türkiye'nin bir AB üyesini işgal eden bir aday ülke olması garip bir durum. Görüşmelerin devam etmesinden yanayız ancak varış noktasını desteklemiyoruz.

ABD Savunma Bakanı'nın Türkiye'nin kaybedildiğı görüşüne katılmıyorum. Kimse Türkiye'yi kaybetmiş değil. Türkiye kendisini Batı ve Doğu arasında köprü olarak görüyor. Doğu'da her zaman vardı. Şimdi daha görünür biçimde varlık gösteriyor. Bir süredir Türkiye Balkanlar'da, Magreb'de, Orta Asya'da, Afganistan'da Karadeniz'in tüm çevre bölgesinde var. Rusya ile ilişkileri ilginç. Avrupa kıtasında

yükselen büyük bir ülke. AB ile ortaklığını sürdürürken, varlığını ve hatta liderlik rolünü göstermek istediği Arap dünyasına yönelik bir politikası olması normal.

➤ **Avrupa İşlerinden Sorumlu Bakan Pierre Lellouche'un AB Konseyi toplantısı öncesinde Fransız hükümeti tarafından yapılan bildiri hakkında açıklamaları çerçevesinde Meclis'te yapılan tartışmalarda değinilen başlıca konular (16 Haziran):**

François Rochebloine (NC-Yeni Merkez Partisi) : Sadece ekonomik değil siyasi hesap da söz konusu. Bloklar arasında sadece Doğu-Batı askeri rekabetinden söz edilemez. Türkiye'nin İsrail ile ilişkileri, Yukarı Karabağ konusunda Azerbaycan'ın saldırgan beyanlarına kararlı ve sessiz desteği de bunu gösteriyor. Ankara geçmişe dayanan Osmanlı geleneğini izleyerek Batı'dan uzaklaşıp tüm Ortadoğu'da yeniden etki kurmaya çalışıyor. Bu gelişme üyelik sürecinin ağır işleyişi değil, dünyada yeni sınıflandırmalar karşısında, Türk hükümetinin ulusal çıkarları konusunda değerlendirmeleri ışığında açıklanabilir. Bu gerçeği görmezden gelerek, Türkiye'nin yön değiştirmesinin tüm sorumluluğunu Avrupa'ya yükleyen Robert Gates'in sözleri, güçlü ve tutarlı bir Avrupa oluşumunun ABD hükümeti tarafından bir tehdit görüldüğünü gösteriyor.

Atlantik ittifakının güvenilir ve sağlam bir ortağı olan tutarlı bir Avrupa senaryosunu destekliyoruz. Türkiye'nin, üstelik zorlayarak AB'ye katılımı, bu beklentiyle bağdaşmıyor.

Pierre Lellouche: Avrupa kollarını kapattığı için Türkiye'nin Doğu'ya yöneldiği söylentilerini de duyuyorum. Bu iddia Türkiye'nin tarihinden hiçbir şey anlamamak anlamına gelir. Türkiye daima Doğu ve Batı arasında köprü olmuştur.

Türkiye bugün, Magreb'den, Kafkaslara Balkanlara, Orta Asya ve Rusya'ya uzanan çok aktif bir dış politika izliyor. Afganistan'da da var. Suriye'de birlikte çalışıyoruz. Bu aktif politika yeni bir güç olarak gelişen bir ülke olmanın gereğidir.

Türkiye ile ortak ve dost olmamıza karşın her konudan hem fikir değiliz: AB üyeliğini desteklemiyoruz. AB ve Türkiye'nin çıkarına olduğu için müzakerelerin sürmesin destekliyoruz. Türkiye'nin modern ve demokratik olması istikrarı destekliyor. İkili ilişkilerimizi en sıkı şekilde sürdürmek için çaba gösteriyoruz.

Türkiye'nin tamamen Avrupalı olmasını İran'la, Arap dünyası ve Orta Doğu ile ilgilenmemesini bekleyemeyiz. İstanbul'da bulunduğum sürede Türkiye'den, İsrail'le gerginliğin tırmandırılmamasını ve İran konusunda ortaklığımızın sürmesini istedim. İran'a karşı kabul edilen yaptırımlar Türkiye de dahil herkesin yararına. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün de dediği gibi İran'ın nükleer güce kavuşması Türkiye'nin stratejik çıkarlarına uygun olamaz.

➤ **Ekonomik ve mali kriz karşısında AB'nin durumunu değerlendiren Avrupa İşlerinden Sorumlu Bakan Pierre Lellouche'un Türkiye'nin üyelik süreci hakkında dile getirdiği başlıca görüşler (15 Haziran):**

Türkiye hakkında Cumhurbaşkanı tarafından açık şekilde belirlenen tavırda bir değişiklik olmadı:

- Fransa Türkiye'nin AB üyeliğine sıcak bakmıyor;
- Aynı zamanda, iyice anlaşıldığı gibi, Türkiye ve Fransa'nın çıkarları Türkiye'nin Avrupa'ya yaklaşmasının sürmesi yönündedir. Fransa sadece karşı çıkmamakla kalmıyor, bu müzakereleri Türk milletinin, ekonomisinin, hukuksal ve mali sisteminin, siyasi ve demokratik yaşamının modernleşmesi için gerekli ve vazgeçilmez sayıyor. Somut olarak, Fransa müzakerelerin devam etmesi ve sürecin sonu ile ilgili vizyonumuzla uyumlu olduğu sürece yeni başlıklar açılmasından yana. Ancak, üyelik çerçevesinde düşünülebilecek 5 başlığın açılmasına ise karşıyız;
- Fransızlar ve Türkler, dinamik ve karşılıklı olarak faydalı ikili ilişkilerin sürdürülmesi konusunda hemfikiriz.

Kıbrıs konusunda, Türkiye'nin Ankara Anlaşması'nın gereğini yerine getirmesi ve Kıbrıs'la ilişkileri normalleştirilmesi gerektiğini hep hatırlattık.

Uluslararası alanda, Ortadoğu ve İran, aynı zamanda Balkanlar, Magreb, Orta Asya, Kafkaslar, Rusya ve Körfez'de Sayın Erdoğan'ın başlattığı aktif diplomasiyi herkes fark etmiştir. Bu siyaset, giderek çıkarlarını koruma konusunda daha dikkatli olan Türkiye'nin dile getirdiği yükselen güç olma arzusunu göstermektedir. Buna hakkı vardır.

Bununla birlikte bizim de Türkiye'yi sorumlu davranmaya, İsrail ile gerilimi azaltmaya, İran konusunda diğer Güvenlik Konseyi üyeleriyle uyumlu olmaya çağırmaya hakkımız var. İran'ın nükleer güce sahip olması ve bölgede buna bağlı olarak nükleer silahların yayılmasının Türkiye'ye ne yarar sağlayacağını göremiyoruz.

AB'nin başlıca ortağı ve NATO içinde müttefikimiz olan Türkiye'yi Avrupa'nın Doğu'ya ve Arap dünyasına "ittiği" ve "Türkiye'yi kaybettiğimiz" görüşlerine katılmıyorum.

➤ **Dışişleri Bakanı Bernard Kouchner Fransız Meclisi'nde Uluslararası konular hakkında konuşması sırasında milletvekillerinin soruları üzerine Türk dış diplomasisine de değindi (29 Haziran):**

M. François Rochebloine (NC) : G8 zirvesi sırasında Yukarı Karabağ konusunda Rusya, ABD ve Fransa arasında imzalanan bildiriye karşın durum çok daha karmaşık.

Azerbaycan ve Ermenistan arasında Rusya Devlet Başkanı Medvedev aracılığıyla 18-19 Haziran'da yapılan görüşmenin ardından Azerbaycan ile Yukarı Karabağ'ın Kuzey sınır bölgesinde, 5 kişinin ölümüne yol açan, Azeri saldırıları başladı. Azerbaycan Minsk grubunun yaptıkları ile dalga geçiyor.

Sayın Bakan, Kafkasların bu yöresinde durum patlamaya hazır.

Jean-Michel Boucheron (SRC) : Türkiye'yi küçümser bir havada dışladığımızı ve onun da başka ufuklara baktığını görüyorum. Fransa Gazze açıklarında yardım gemilerine müdahale olayına da zayıf bir tepki verdi. Bazı yabancı gözlemciler Fransa'nın bu bölgede aracı rolünü yitirdiğini ve net şekilde İsrail'in pozisyonlarına yaklaştığını düşünüyor. Katılıyor musunuz?

Marie-Louise Fort (UMP) : Türkiye'nin bölgedeki rolü hakkında ne düşünüyorsunuz? Cumhurbaşkanımızın yakında Türkiye'ye gideceğini teyit ediyor musunuz?

Bernard Kouchner: Ermenistan ile Türkiye arasında yapılan anlaşmada Yukarı Karabağ sorununa değinilmeyeceği konusunda uzlaşma sağlandıysa da konu hemen gündeme getirildi. Sonuçta anlaşma tıkandı. İki taraf da iyi niyet göstermeyince ilerlene kaydedilemiyor.

Sayın Fort, Ermenistan konusunda görüldüğü gibi, her zaman başarılı olamasa da, Türkiye aktif bir diplomasi yürütmeyi seçti. Bununla birlikte bazen ilerleme sağlayan müdahalelerinden memnunuz.

İsrail ile gerginliğin tırmandığını görüyoruz. Türkiye hava sahasını İsrail'in askeri uçaklarına kapattı. Yarın ne olacak? Fransa'nı dostu olan bu iki ülke arasında yumuşama sağlamak için çaba gösteriyoruz.

➤ **İsrail Dışışleri Bakanı Danny Ayalon Fransız Millet Meclisi'nde yaptığı konuşmada Türkiye ve İsrail ilişkileri konusunda milletvekillerinin sorularını yanıtladı (17 Haziran):**

Axel Poniatowski (UMP), Dışışleri Komisyonu Başkanı: Gazze açıklarında yardım filosuna müdahalenin, kamuoyu nezdinde İsrail'in imajına olumsuz etkisi yanında Türkiye ile ilişkilerine de kötü etkisi oldu. İsrail'in uzun yıllardır ortağı olan Türkiye Gazze'ye 2009 yılı başında yapılan askeri müdahale sırasında İsrail'e karşı mesafe koymaya başlamıştı. Bugün ikili ilişkiler çarpıcı bir şekilde bozuluyor. Bu konuda yorumunuz nedir?

Danny Ayalon: Türkiye ile ilişkilerimiz zor bir konu. Bizim için iyi ilişkilerin sürmesi önemli. AKP'nin iktidara gelişinden bu yana ülkede bazı değişiklikler yaşanıyor olması bizim sorumluluğumuz değil. Bölgede ne rol oynamak istediğini, AB'ye katılmak isteğini teyit edip etmediğini söylemesi gereken Türkiye. Her durumda, Türkiye bölgedeki sorumlu aktörleri, yani Hamas'ı değil, Filistin yönetimini desteklemeli. Çünkü Hamas ılımlıları zayıflatarak barış ihtimalini azaltıyor. Büyükelçilerimiz aracılığıyla Türkiye'ye mesajlarımızı iletiyoruz. Ülkenin, özellikle, resmi olarak bir terör örgütü olarak adlandırılması gereken hükümet dışı örgüt İHH'yi soyutlamak için harekete geçmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Christian Bataille (SRC): Türkiye'den yeni döndüm. AKP'nin baskın durumda olmasının endişe verici olmadığını düşünüyorum. Yalnızca dindar olmayan, otoriter bir sapmanın tehdit ettiği bir ülkede modernlik yönünde etkiler yaratabilmiş ilginç bir parti. İsrail'in, İslam dünyasında farklı bir yeri olan bu büyük Akdeniz ülkesiyle temasını yitirmiş olması çok yazık. Oysa Cumhurbaşkanı Gül'ün beyanlarında tam bir kopuşun izleri var.

Danny Ayalon: İsrail Türkiye'nin dostluğunu kaybetmek istemiyor. Bu amaçla diplomatik yolları kullanıyor. Eğer Türk yetkilileri bir yön değiştirmeye karar verdiyse bu AKP'nin seçiminin sonucu. Hükümet ya mantıklı olmaya karar verir ya da Arap sokaklarına hoş görünebilecek bir söylemi tercih eder. Filistin Yönetimi'nin, Mısır'ın ve tüm Körfez ülkelerinin çıkarlarına karşı olan Hamas ile AKP arasında ilişkileri anlamakta çok güçlük çekiyorum.

İsrail tek başına Türkiye'nin diplomatik tercihlerinin yönünü elbette değiştiremez. Başbakan Erdoğan'ın ne istediğini anlamak ilginç olabilir! İHH yeniden Gazze'ye bir gemi filosu göndermek isterse Türkiye ne yapacaktır? Filistin Yönetimi ve İsrail'e yönelik adımlar atması için Hamas üzerinde baskı yapmayı kabul edecek midir? Türkiye'nin Güvenlik Konseyi'nin kararlaştırdığı yaptırımlara karşı oy kullanması hakkında ne düşünmek gerek? İran'ı gerçek bir tehdit olarak kabul eden Arap ülkelerinin pozisyonunu yansıtır şekilde Lübnan çekimser kaldı. Türkiye neden farklı bir tercih yaptı? Tüm bu soruları yanıtlamak güç.

➤ **UMP Milletvekili Bernard Carayon'un genişleme süreci ve Türkiye hakkında sorusuna (8 Haziran) Dışişleri ve Avrupa İşleri Bakanlığı'nın yanıtı (17 Ağustos)**

Soru: İran ile Türkiye arasında yakınlaşma ışığında Fransız hükümeti Türkiye'nin AB üyeliğini destekliyor mu?

Yanıt: Aktif bir diplomasi izlemek ve ulusal çıkarlarını korumak isteyen Türkiye'nin bugünkü konumlanması AB Türkiye ilişkileri ile doğrudan bağlantılı değildir. Türk yetkililer yakın bir zamanda AB üyeliğinin Türkiye'nin stratejik hedefi olmayı sürdürdüğünü hatırlatmıştır. Cumhurbaşkanı (Nicolas Sarkozy) açıkça ve tekrar tekrar Türkiye ile eskilere dayanan ilişkilerini sürdürmek ve zenginleştirmek istediğini belirtmiştir. Türkiye ile İran nükleer gücü de olmak üzere tüm konularda ve tüm seviyelerde sıkı ve düzenli bir diyalog sürdürülmelidir. Fransa Türkiye ve Avrupa arasında üyelik hariç sıkı bağlar kurulmasından yanadır. Bu tavır değişmemiştir. Türkiye'nin Avrupa kurallarına yakınlaşmasının sürmesi her iki tarafın da yararınadır. Müzakere sürecinin sonucu ile ilgili vizyonumuza uyduğu sürece, Fransa başlıkların açılmasını desteklemektedir.

➤ **Demokrat Sol ve Cumhuriyetçiler Gurubu Maxime Gremetz (GDR) AB'nin Türkiye'ye sağladığı fonlarla ilgili hükümete yönelttiği soruda Türkiye'yi üye yapmak amacıyla, AB'nin Avrupalı vergi mükelleflerinin parasını "savurduğunu" ileri sürdü. Kanıt olarak Avrupa Sayıştay'ının 22 Ekim 2009 raporunu gösteren Gremetzin savunduğu görüşler (2 Mart):**

Siyasi görüşleri hiçe sayarak AB Komisyonu üyelik öncesi yardımlar çerçevesinde Türkiye'ye 6 milyar €'dan fazla kaynak sağlamıştır. Rapora göre, AB Komisyonu fonların yönetiminden sorumlu olmakla birlikte, Üyelik Öncesi Araçlar (ÜÖA) paketi çerçevesinde yardım büyük ölçüde Türk yetkililerince idare edilmiştir. Yetkililerin Sayıştay'a ilettiği belgelere göre yardımlar gerçekleştirilebilir hedeflere göre tutarlı biçimde kullanılmamıştır. Sayıştay proje finansmanlarında, fonların kötüye kullanılması ve düpedüz yolsuzluk dememek için, şeffaf olmayan (diye adlandırdığı) yöntemleri kınamıştır.

➤ **Avrupa İşlerinden Sorumlu Bakan Pierre Lellouche'un yanıtı (6 Temmuz) :**

Türkiye'ye yapılan yardımlar 2005'te başlayan müzakere sürecinin sonucuna etki etmeyecektir. Cumhurbaşkanı'nın dediği gibi Fransa Türkiye ile ikili ilişkilerini geliştirmek istemektedir. Avrupa ile Türkiye arasında en sıkı bağların oluşturulması taraftarıdır ancak Türkiye'nin AB'ye girişini desteklememektedir. Bu görüş değişmemiştir.

Türkiye aday ülke olarak AB bütçesi içinden bir mali yardım programından yararlanmaktadır. 2002-2009 arasında üyelik öncesi yardım adı altında 2,85 milyar € yardım almıştır (2002-2006 üyelik öncesi yardım olarak 1,249 milyar €, 2007'den bu yana yürürlükte olan ÜÖA paketi çerçevesinde 1,6 milyar €). ÜÖA

2007-2013 döneminde Türkiye için 4,873 milyar € yardım öngörmektedir. Hükümetimiz Türkiye'ye ayrılan mali yardımları Fransa'nın Türkiye'ye karşı olan tavrı ile uyumlu görmektedir. Bu yardımları değerlendirirken şu noktalar göz önünde tutulmalıdır: Türkiye'nin büyüklüğü (70 milyondan fazla nüfus), gelişme düzeyi (2009 yılında AB ülkeleri ortalamasının %46'sı düzeyinde gayrisafi iç hasıla) ve AB ve Türkiye arasında, Ortaklık Antlaşması çerçevesinde 50 yıla yakın bir işbirliğine dayanan ve 1996 yılında gümrük birliği oluşturulması, 2005'te müzakerelerin başlamasıyla güçlenen olağanüstü ilişkiler. AB ve Fransa'nın çıkarıyla örtüşen bu işbirliğinin başarısı, Türkiye'nin altyapısını güçlendirmesi ve Avrupa normlarına yakınlaşması için AB'nin önemli bir mali destek sağlamasını gerektiriyor. Aynı şekilde ikili ilişkiler çerçevesinde de Fransa Kalkınma Ajansı 2004'ten beri Türkiye'ye ilgisini güçlendirmiştir (2008 sonunda 760 milyon € kredi sağlanmıştır).

Hükümetimiz, Fransız girişimci ve idarecilerinin Türkiye'deki varlıklarını güçlendirmek için Avrupa fonlarının sunduğu olanaklardan yararlanmasına dikkat etmektedir. Avrupa Sayıştay'ının raporu 2002-2006 döneminde üyelik öncesi yardımların kullanımında pek çok yetersizliğe dikkat çekiyor. Sayıştay AB Komisyonu'nun fonlarını etkinlik değerlendirmesi yapabilecek şekilde yeterince belirli hedeflerle donatmadığını tespit etmiştir. Elindeki bilgilerin Türkiye'ye yardımların etkinliğini ölçmekte yetersiz kaldığını bildirmiştir. Bununla birlikte incelenen projelerin hedeflerine ulaştığını belirtmiştir. Sayıştay 2007'den bu yana Türkiye'ye yapılan yardımların yönetimi konusunda önemli gelişmeler olduğunu eklemiştir. Bunun yanında yardımların önceliklerinin daha iyi belirlenmesi ve etkinliğinin değerlendirilmesi için yapılması gerekenler olduğunu belirtmiştir. Fransa bu raporu memnuniyetle karşılamıştır. Özellikle, yardımların stratejik önceliklerinin belirlenmesi, proje gerçekleştirmeleri için gerçekçi tarihlerin saptanması ve performans değerlendirilmesi alanlarında iyileştirmeler yapılması amacıyla AB Komisyonu'nun Sayıştay raporu önerilerini yerine getirmesini istemiştir. 26 Nisan tarihli Genel İşler Konseyi bu görüşlerimiz doğrultusunda karar almıştır.

➤ **Fransa Dışışleri Bakanlığı tarafından Türkiye ile ilgili basına yapılan önemli açıklamalar:**

28 Temmuz – Türkiye AB ilişkileri:

Soru: David Cameron Türkiye’nin AB üyeliğine hazır olmadığını düşünen ülkeleri sert bir şekilde eleştirdi. Berlin’in görüşüne benzer şekilde, Türkiye’nin yeterince hazır olmadığını mı düşünüyorsunuz?

Yanıt: Üyelik müzakerelerinin sonucuna yönelik Fransa’nın sık sık yinelenen görüşü değişmemiştir. Bu süreç oybirliği temelinde yürümektedir. Başlıkların açılıp kapanması için 27 ülkenin ortak kararı gerekir.

5 Temmuz – Türkiye-İsrail ilişkileri

Soru : Türkiye ve İsrail arasında gerilimin azaltılması için diplomatik girişimde bulundunuz mu? İsrail’in Gazze’ye giden filoda ölen Türkler için özür dilemesi gerektiğini düşünüyor musunuz?

Yanıt : Tarafların en çabuk şekilde yapıcı bir diyaloga girmelerini umuyoruz. Bu bölgenin istikrarı için önemli. Gerilimi azaltacak her adımı olumlu karşılıyor.

14 Haziran – Gazze Barış Filosu

Soru: İsrail’de, Gazze filosu olayını soruşturmak üzere, iki yabancı gözlemcinin katılımıyla bir “bağımsız komisyon” kurulmasını yeterli buluyor musunuz? Güvenlik Konseyi’nin bu yönde isteklerinin karşıladığını düşünüyor musunuz? Türkiye bu komisyona güvenmediğini söylüyor. Ne diyorsunuz? Dışışleri Bakanı o dönemde sadece “inandırıcı ve şeffaf” değil “tarafsız ve uluslararası” bir soruşturma yapılması çağrısında bulunmuştu. Tüm bu istekler İsrail’in soruşturma için bulduğu yöntemde bulunuyor mu?

Yanıt: 31 Mayıs’ta 9 kişinin ölümüne yol açan olaylar sonrasında inandırıcı ve şeffaf bir soruşturma istedik. Komisyon’da uluslararası uzmanların olması olumlu bir unsur.

Umuyoruz ki, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nin 1 Haziran’da yaptığı Başkanlık Açıklaması uyarınca bu Komisyon, inandırıcı, şeffaf, tarafsız ve uluslararası normlara uygun bir soruşturma yapabilecektir.

11 Haziran - Kürt Özerk Bölgesi lideri Mesut Barzani’nin 14-17 Haziran tarihlerinde Fransa’ya yaptığı ziyaret sırasında bir gazetecinin Kuzey Irak’ta PKK üslerinin bombalanması hakkında sorusuna verdiği yanıt:

Irak yönetimi ülkenin egemenliği ve bütünlüğüne bağlılığımızı biliyor. Anayasamız uyarınca yabancı ülkelerle Kürdistan arasında sıkı bağlar geliştirebiliyoruz. Bir yandan da terörist listesinde yer alan PKK hakkında Avrupa’nın bir tavrı bulunuyor.

- **Fransa'nın Ankara Büyükelçisi Bernard Emié'nin, Fransa Milli Bayramı vesilesiyle 13 Temmuz'da İstanbul'da ve 14 Temmuz'da Ankara'daki konutunda verdiği ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in katılımıyla gerçekleşen davette iki ülke arasında işbirliği alanları hakkında yer verdiği görüşler:**

Küresel ekonomik ve mali krizden çıkış ve daha istikrarlı, adil, düzenli ve kurallı bir dünya kurmak üzere birlikte çalıştık.

Örnekler: Afganistan'ın istikrara kavuşmasına katkıda bulunmak için askeri birliklerimiz yan yana çalıştı.

Bugünkü zorluklara rağmen Ortadoğu'da, nükleer silahların yayılmasını istemediğimiz için İran'da birlikte çalıştık. Bu nedenle Türkiye'nin girişimlerine olumlu baktık ve Türkiye'nin müttefikleri ve dostları ile sıkı eşgüdüm içinde İran'ın müzakere masasına oturmasını ve uluslararası taahhütlerini yerine getirebilmesini sağlamak için neler yapabileceğini birlikte düşündük.

Aynı zamanda bu yıl dünya gayrisafi iç hasılasının %80'ini oluşturan ve giderek küresel ekonomik yönetimin temel merkezi haline dönüşen G20'nin dünyada daha iyi ekonomik kuralların oluşması konusunda rol oynaması için birlikte çaba gösterdik. Uluslararası topluluğun başlıca aktörü ve sadece bölgesel değil küresel bir güç olan Türkiye, G20 ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde Fransa ile el ele çalıştı.

Her zamankinden daha fazla uyum içinde çalışabiliriz. Fransa büyük ortağı ve müttefiki Türkiye'ye her zamankinden fazla bir stratejik öncelik veriyor. Avrupa ile ortak bir kader paylaşan Türkiye'nin vazgeçilmez reform sürecini her zamankinden çok destekliyoruz. Bu nedenle hepimizi, 2010 ve 2011'de ülkelerimiz ve ilişkilerimiz için hırslı davranmaya çağırıyorum. 2011 yılında seçim yılına girecek ülkelerimizde demokrasi için hırslı olalım. Ortak projelerimizin gerçekleşmesi için Fransız Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy'nin G20 Fransa dönem başkanlığı hazırlıkları çerçevesinde yıl sonunda Türkiye'ye yapacağı önemli ziyareti hazırlamak için birlikte hırsla çalışalım. 1992 yılında François Mitterand'ın ziyaretinden sonra ikili ilişkiler çerçevesinde bir Fransız Cumhurbaşkanı'nın ilk ziyareti olacak.

- **Henrie de Castries (CEO AXA), Jean Pierre Jouyet (eski Avrupa Bakanı) ve Olivier Ferrand (Terra Nova adlı Düşünce Kuruluşu'nun Başkanı) 11-12 Haziran tarihlerinde İstanbul'da yapılan Boğaziçi Enstitüsü semineri sonrasında Le Figaro gazetesinde Türkiye ile müzakerelerin sürmesini destekleyen bir görüş yayınladılar (5 Temmuz 2010) :**

Tüm zorluklara rağmen müzakere süreci devam etmeli.

Bu Türkiye'nin yararına. Türkiye'deki modernlik yanlısı güçler üyelik müzakerelerinin itici gücüne ihtiyaç duyuyorlar. Hükümetin bir iki yıl öncesine kadar gerçekleştirdiği reformlar Avrupa perspektifi olmaksızın gerçekleşemezdi.

Avrupa'nın da yararına. Demografik olarak « yaşlı Avrupa » genç ve kıtanın en önemli nüfusuna sahip olacak (bugün 80 milyon) Türkiye'nin katılımından ancak fayda görebilir. Ekonomik alanda « Çin tarzı »

büyüme oranı, dinamik ve vasıflı iş gücü, zenginleşen tüketici kesimiyle (2005'ten 2008'e kişi başına düşen milli gelir %50 artarak 10 000 doların üzerine çıktı) dünyanın 15. gücü haline gelen Türkiye'yi içine almak Birliğin yararına olacak. Diplomatik alanda Türkiye tüm önemli uluslararası örgütlerin üyesi (G20, FMI, DTM, OECD, NATO...) NATO'nun ikinci önemli ordusunda sahip, Ortadoğu'da dinlenen bir ses, Kafkaslar'da vazgeçilmez bir aktör. Coğrafi konumuyla enerji kaynaklarını ve yollarını çeşitlendirerek Rusya'ya bağımlılığını azaltmak isteyen Avrupa için stratejik bir enerji merkezi.

Ayrıca uluslararası topluluğun da yararına. İslam Konferansı Örgütü üyesi Türkiye Dünyada 1,5 milyar Müslüman için başarılı bir kalkınma modeli oluşturuyor. Endonezya ile birlikte, Müslüman dünyası içinde tek gerçek demokrasi. İslam ve Batı arasında barış köprüsü. Bu noktada AKP'nin rolü önemli : Laik Kemalistler İslamcılık riskine karşı Cumhuriyet'in koruyucularıydı. AKP tersine İslam ile Cumhuriyet'in bağdaşabileceğinin kanıtı.

Öyleyse müzakereler sürmeli. Üyelik konusu yolun sonunda yani 10-15 yıl içinde gündeme gelecek. Neden gelecekte Avrupa ve Türkiye'nin ne olacağı konusunu şimdiden önyargılı olalım ? Müzakerelerin sürmesi Türkiye'nin bizim modelimize yaklaşmasına yardımcı olurken gelecekte yönetimde olacak nesiller için seçenekleri açık tutabilecek bir yöntem. Kesmek ya da tehlikeye atmak her iki tarafa kazanç sağlamaksızın seçenekleri kısıtlıyor. Cumhurbaşkanı Gül haklı : Avrupa Türkiye ilişkilerine uzun zaman verelim, « stratejik gözüklerimizi takalım »

➤ **11-12 Haziran tarihlerinde İstanbul'da yapılan Boğaziçi Enstitüsü Semineri çerçevesinde Avrupa İşlerinden Sorumlu Bakan Pierre Lellouche'un Euractiv ile yaptığı röportajdan başlıca notlar (21 Haziran):**

Soru: Fransız ve Alman siyasetçiler tarafından geliştirilmeye çalışılan “imtiyazlı ortaklık” görüşü gündemde olmasa da çeşitli engeller sürüyor. Fransa ve başka ülkelerde Türkiye'nin üyeliğini kamuoyuna karşı savunmak güç. Türkler ise üyelik dışında bir seçenek düşünmeye hazır değil. Ülkeleri yakınlaştırmak için kim adım atmalı?

Yanıt: Dinamik bir gelişme sürecindeyiz. Bu nedenle Türkiye'den ortağımız diye bahsediyorum. Meslektaşım Egemen Bağış ile birlikte bir yıldır izlenecek yolu belirledik. Bu yol izleniyor:

Görüş ayrılığımız konusunda hem fikiriz: Türkiye üyelik projesine inanıyor biz ortaklık; Modern ve demokratik bir Türkiye hepimizin yararına olduğu için müzakereleri desteklemeyi sürdürüyoruz;
İlişkilerimizi azami yönde geliştirmek için çalışıyoruz. Türkiye geliyor, pek çok uluslararası olay oluyor. Çıkmazda değiliz.

Soru: Ortaklık için “imtiyazlı” deniyordu şimdi “stratejik”...

Yanıt: Konu bu değil. Türk dostlarımızla stratejik, siyasi, diplomatik pek çok konuda çalışıyoruz. Bir kırılma olduğunu düşünmüyorum. Washington ve başka yerlerde Türkiye'nin “kaybedildiği” hakkında söylenene karşılık Cumhurbaşkanı Gül, doğru bir şekilde, Polonya'nın Ukrayna ve Moldavya ile ilgilenmesi gibi Türkiye'nin de bölgesi ile ilgilenmesinin doğal olduğunu söylüyor.

Türkiye kaybedilmedi. Bariz tarihsel nedenlerden dolayı Orta Asya ve Kafkaslar'la bağları var, Balkanlar ve Bosna'da herkesten daha aktif. Birlikte çalışıyoruz. Avrupa'nın Türkiye'yi kaybettiği fikri yanlış. Ülkenin bir ayağı Avrupa diğeri Ortadoğu'da.

Soru: Fransız hükümet ve kamuoyunun Türkiye'ye karşı çekincelerinden biri de “kültür” farkı gibi görünüyor. Ukrayna'nın ise Avrupalı kimliği sorgulanmıyor. AB Ukrayna için bulacağı çözümleri Türkiye'ye de uygulayamaz mı ?

Yanıt: Cumhurbaşkanı Sarkozy'nin bu konuda görüşlerine katılıyorum. General de Gaulle zamanında Atlantik'ten Urallar'a, Brest'den Brest'e bir Avrupa'dan bahsediliyordu. Yarın Batı Balkanlar'a da uzanan 27 ülkeli bir kıta Avrupası kuracağımıza inanıyorum. Bazı siyasi problemleri aştıktan sonra, Rusya, tabii ki Türkiye ve Ukrayna yanımızdaki büyük güç kutupları olacak.

Başlık başlık ilerleyerek bir ülkenin üye olmaya aday olacağı şemadan kurtulup bu bütünü düşünmek gerek. Türkiye ile yürüttüğümüz ilişkiler, pek çok yönüyle, benzer boyuttaki başka bir Avrupa ülkesi ile olandan daha önemli.

Soru: Ukrayna'nın üyeliğini düşünmüyorsunuz. Onu bu kıta seviyesinde birlik içinde mi görüyorsunuz ?

Yanıt: Türkiye gibi Ukrayna için de üyelik perspektifi ülkenin modernleşmesi ve demokratikleşmesi ve daha iyi bir siyasi rejimin oluşması için önemli bir rol oynuyor. Bu ülkelerle bu amaç için çalışıyoruz.

Soru: Ukrayna'da reformları cazip kılmak için bir amaç gerekiyor...

Yanıt: Üyelik değil ama Avrupa'ya yakınlaşma perspektifi var. Avrupa'nın da kendi içinde halletmesi gereken pek çok sorunu var.

Avrupa'nın tek amacı genişleme değil. Avrupa genişlemek değil barış yapmak, istikrarı sağlamak için kuruldu. 1980-1990 yıllarına saplanıp kalmış bir tarih vizyonunu korumaya mecbur değiliz.

Aradan geçen yirmi yıldan sonra güçlendirilmiş ortaklıklar, farklı gruplar oluşturmamız. Bazı ülkelerin çok yakın ancak kurucu altı ülke kadar bütünleşmemiş olduğu bir durum düşünebiliriz.

Soru: Rusya'nın durumu bu tanımımıza uyuyor. Rusya üyelik istemiyor ancak giderek kendini Avrupa ülkesi olarak tanımlıyor.

Yanıt: Bu konu ülke içinde de ilginç bir tartışma konusu. Yakından izliyoruz ve Rusya'ya cesaret veriyoruz. Ancak halen kendi içlerinde tartışma konusu.

Soru: NATO ülkeleri tarafından istenmiyor görünse de şimdilik Rusya Avrupa düzeyinde güvenlik alanında bir işbirliği öneriyor. Ekonomik bir işbirliği önermek mümkün mü ?

Yanıt: Bu büyük güvenlik alanına açık olduğumuzu Cumhurbaşkanımız da söyledi. Bu konuda çalışıyoruz.

➤ **11-12 Haziran tarihlerinde İstanbul’da yapılan Boğaziçi Enstitüsü Semineri çerçevesinde Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’ün Euractiv ile yaptığı röportajdan başlıca notlar (18 Haziran):**

Soru : Boğaziçi Enstitüsü semineri ve İstanbul’da bir araya geldiğimiz ortam elitlerin ötesinde de Türklerle Fransızları yakınlaştırabilir mi ?

Yanıt : Seminere her iki taraftan da önemli bir katılım var. Muhataplarımız insanları etkileyebilecek kapasiteye sahip. Bu platformun geleceğinden ümitliyim. Yakınlaşmayı önemli şekilde etkileyeceğinden eminim.

Soru : Var olan gümrük birliği dışında Türk şirketleri ve vatandaşları kişilerin serbest dolaşıma kavuşmasını istiyor. AB’de vizesiz dolaşabilmek ve çalışabilmek...

Yanıt : Türkler AB’ye çalışmaya gitmek istemiyorlar. Vize konusunda haklısınız ama AB’de çalışmak Türklerin önceliği değil. 1960-1970 işçi göçü sırasında vatandaşlarımız davet edilmişti.

Tabii ailesel sebeplerle gidenler, Batı Avrupa’da yaşamayı seçenler oldu. Ama Türkiye üye olursa Avrupa’daki, Almanya ve Fransa’daki Türkler geri döner. İhtiyacınız olduğu için belki siz bunu engellemek istersiniz. İspanya ve Portekiz ile bu yaşandı.

Türkiye 10-20 yıl öncesinin Türkiye’si değil. Çekim gücü olan bir ülke. Fransız, Alman, Türkiye’ye gelen yabancılar bunu söylüyorlar.

Soru : 1963 Ortaklık Antlaşması Türkiye’ye Avrupa Ekonomik Topluluğu’na üyelik perspektifi vermişti. Şimdi Avrupa değişti. Bazı liderlerin önerdiği “imtiyazlı” ortaklı sürecini Türkiye reddediyor. Kısa vadede yeni bir genişleme görünmüyor. Türkiye, dış politikada serbest olacağı ve tüm özgürlüklerine sahip olacağı, Avrupa Ekonomik Topluluğu’na benzer yeni bir oluşumun kurucusu olmak ister mi ?

Yanıt : Yeni çerçeveler istemiyoruz. İsteğimiz, temel amacımız, ülkemizi dönüştüren müzakere sürecini tamamlamak.

Soru : Bu süreç zaman alsa ve kötüye gitme riski olsa da mı ?

Yanıt : Bunu olacağını sanmıyorum. Avrupa’nın çıkarına değil. Bu bir şaka değil, 50 yıldır yöneldiğimiz bir süreç.

Soru : Türkiye son zamanlarda uluslararası alanda önemli bir aktör oldu, pek çok inisiyatif aldı. Bu Türkiye’nin bağımsız bir dış politikaya ihtiyacı olduğunu gösteriyor. Avrupa çerçevesinde bu özgürlüğe sahip olamazsınız. Bu özgürlüğü korumak istemiyor musunuz ?

Yanıt : Hayır, AB dış politika bildirilerinin %95’ine katılıyoruz. Özellikle üye olduğumuzda komşularımızla ilişkilerimiz AB’nin yararına olacak. Üye olmak istediğimiz kulübün kurallarını biliyoruz. İngiltere’nin Britanya Milletler Topluluğu, İspanya’nın Latin Amerika ile özel ilişkileri var. Biz de bölgemizdeki ülkelerle aynı şeyi yapabiliriz. İngiltere ve İspanya’nın AB dış politikası nedeniyle bu ilişkilerini sınırlandırmamasını istemiyorsunuz değil mi ?

Soru : G20 modeli gibi, Ukrayna ve Türkiye gibi seçilmiş Avrupa ülkelerinden oluşacak bir grubun başlıca uluslararası konuları tartışmak üzere AB zirvelerinden önce toplanmasından yana olur musunuz ? Bu Türkiye'nin büyük bir ülke olarak görüldüğünü gösterir.

Yanıt : Hangi ülkenin “büyük”, hangisinin “küçük” olduğunu tartışabiliriz. Türkiye G20 üyesi. Bizim için AB üyeliği temel bir amaç. Bugün üyelik için müzakere ediyoruz ve süreci başarı ile bitirmeyi umuyoruz.

➤ **Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Le Monde gazetesi ile yaptığı röportajdan başlıca notlar (12 Haziran):**

Soru : Neden Türkiye Birleşmiş Milletler'in İran kararına destek vermedi ?

Yanıt : İran komşumuz olduğu için diplomatik kanalları açık tutmak istiyoruz. Irak konusunda gördüğümüz gibi, bölgedeki olağanüstü gelişmelerin Türkiye'ye etkisi oluyor. Bölgede nükleer güç olmasına biz de karşıyız.

Güvenlik Konseyi ve Almanya'nın çabaları oldu. Fakat Brezilya ve Türkiye'nin ısrarı İran'ı uranyum değişimine ikna etti. 17 Mayıs anlaşması etkisiz değil, diplomasi yolları açıktır. ABD Başkanı da Birleşmiş Milletler'deki oylamadan sonra diplomasi için alan olduğunu söylemiştir. Bu Brezilya ve Türkiye'nin çabalarıyla olmuştur.

Soru : Brezilya Devlet başkanı Lula yaptırımları çok eleştirdi. Siz de aynı çizgide misiniz ?

Yanıt : Zafer veya yenilgiden bahsetmek istemiyorum. İran ve Irak konusunda gördük. Ambargolar sonuç vermiyor. Uzaktan yorum yapmak kolay olabilir, ama yakından olaylar farklı görünüyor.

Soru : Bundan sonrasını nasıl görüyorsunuz ?

Yanıt : Çabaları sürdürmek gerek. Diplomatik yolun dışında seçenekler düşünüldüğünde haklı olduğumuz görülebilir.

Soru : Batı'dan uzaklaştığınızı düşünüyor musunuz ?

Yanıt : Bizi tanıyanlar bu şekilde endişelere sahip değil. Bu propagandalara inananlar endişelenebilir.

Soru : 31 Mayıs'ta insani yardım filolarına karşı saldırının ardından Recep Tayyip Erdoğan da siz de İsrail'e karşı çok sert beyanlarda bulundunuz. Diplomatik ilişkileri kesmeyi düşündünüz mü ?

Yanıt : Bu soruyu İsrail hükümetine sormak gerekir. Tarih boyunca Türkiye İsrail'e Yahudilere hep yardım etti.

Ben ve Başbakan pek çok kez İsrail'e gittik. İsrail bu çabaları zora sokarak uluslararası sularda bir Türk gemisine saldırı düzenlemiştir. Gemide siviller vardı ve 9 kişi öldü. Bu tür bir suç, PKK, ASALA, Al-Qaida gibi terörist bir örgütün eylemi olabilirdi. Tarihte ilk kez, bir ülkenin askerleri, hükümet kararı

doğrultusunda uluslararası sularda sivil Türklerin ölümüne yol açtı. Soğuk Savaş döneminde Sovyetler Birliği bile bize karşı bu şekilde bir eylemde bulunmamıştı. Unutmam ve affetmem mümkün değil. Ancak durumu değiştirecek girişimler olursa.

Soru : Ne tür girişimler ?

Yanıt : Özür dilemek ve tazminat sistemi kurulması. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin bir Türk ve bir İsraili'den oluşmasını öngördüğü bağımsız komisyonu kabul ettik. İsraililer yanıt dahi vermedi. BM, Cenevre İnsan Hakları Komisyonu da bir araştırma komisyonu kurulmasını kabul etti. Bu konudaki oylamada Fransa'nın çekimser kalmasından üzüntü duydum. Ayrıca, Gazze ablukasının kaldırılması ve gemilerin geri gönderilmesi gibi teknik konular da var.

Soru : Bu koşulların hiçbiri yerine getirilmezse diplomatik ilişkilerin kesilmesi öngörülebilir mi ?

Yanıt : Her şey öngörülebilir.

Soru : Türkiye'ye karşı kasıtlı bir eylem yapıldığını düşünüyor musunuz ?

Yanıt : Bir iç siyaset hamlesi olabilir. Her durumda Türkiye'nin dostluğunun değerini anlamamış görünüyorlar.

Soru : İran'ın Gazze'ye bir filo göndermesi ihtimali konusunda ne düşünüyorsunuz ?

Yanıt : Bir bilğim yok. Böyle bir girişime dahil değiliz.

Soru : AKP Hamas'a yakın bir Türk örgüt olan ve filo hareketini düzenleyen IHH'yı destekleyerek ateşle oynamıyor mu ?

Yanıt : Bu bir yasadışı örgüt değil. Fransa'da ve İngiltere'de insanlık adına tüm dünyada her yere giderek insanlara yardım eden örgütler yok mu ?

Soru : AB ile ilişkiler yavaşladı ? Durum nedir ?

Yanıt : AB'yi eleştirmek istemiyorum. İstedikini yapabilir. AB müktesebatına uyum için gerekeni yapması gereken Türkiye'dir. AB'nin tavrı işleri kolaylaştırmıyor ama üzerimize düşeni yapmalıyız.

AB stratejik gözlüklerini taksa her şey daha açık olur. Başlıklar kısa zamanda açılır. AB kendi ağırlığının farkında değil. “Yumuşak gücünü” kullanamayan AB İran, İsrail ve enerji konularında varlık gösteremiyor.

Soru : Nicolas Sarkozy'nin yıl sonunda Türkiye'ye gelişinde dile getirecekleriniz bunlar mı ?

Yanıt : Bu konuda çok kez tartıştık. Yanlış anlaşılmasın : Bu dolaylı yoldan kendisine değil tüm Avrupa'ya bir mesaj.

Soru : Ermenistan konusunda öncülük ettiniz. Müzakerelerin donmuş olmasını nasıl açıklıyorsunuz ?

Yanıt : Süreç donmadı. Sessiz ve sakin çalışmak gerek. Kararlıyız. Bunu Sarkisyan, Aliyev, Poutin'e ve Medvedev'e de söyledim.

Soru : Kürtlere yönelik açılımın durması seçim dönemine mi bağlı ?

Yanıt : Hayır, tüm diğer alanlarda olduğu gibi ülkenin demokratik standartlarını yükseltmek zorundayız.